

11
1.
2
3
4

1789.

*

1. Ackermannius: Annotatio XIII. p. 1. ex adversariis iuris iudicarii. Programma, quo ordinarius senior ceterique assessores fac. iur. memoriam Ackermannianam indicant.
2. * Bstucheff: Annotatio XIII. p. 4. ex adversariis iuris iudicarii. Programma, quo decanus senior ceterique assessores quatuor facultatum memoriam Bstucheffianam indicant.
3. * Bornius: Annotatio XIII. p. 3. ex adversariis iuris iudicarii. Programma, quo ordinarius senior ceterique assessores fac. iur. memoriam Bornianam indicant.
4. * Eiusidel, Georgius, S. R. J. Comitis de: Impugnatio studii partium hinc inde in foro male recepti. Programma, quo ordinarius senior ceterique doctores fac. iur. interius Doctoralia Georgii S. R. J. Comitis de Eiusidel indicant.

1789 *

5. Anandtius, Franc. Gorpstedt: (De Disputatione
super causis illustribus a privato auctore ante
instituta). Programma, quo ordinarius senior
et ceteri doctores fac. jur. solennia doctoralia
Joanni Gorpstedt Anandtii indicunt.
6. * Silbersteinus, : Adantalis XIII p. 2 ex adversariis
juris judicarii. Programma, quo triam facultatem
Jocani seniores et reliquis assessores memoriam
Silbersteinianam indicunt.
7. Uffell, Hermannus Corstius ab: Corollarium juris
Criminalis. XXV. Programma, quo ordinarius
senior ceterique assessores fac. jur. solennia
inauguralia Hermanni Corstii ab Uffell indi-
cunt.
8. Puelmannus, Fr. Lud. Dr. fac. jur. pro cancellarius:
Miscellaneorum Et juris pertinentium specimen VII.
Programma, quo solennia doctoralia Christiani Ernesti
Weisii et Joanni Gorpstedt Auelleri indicunt.

1789.

9. Baumgarten-Crusius, Gottlob Augustus: De lege
moralis Mosaeica.
10. Bienerus, Christianus Gottlob: Historia et jura sup.
fratris Electoralis Saxonici et Archimarchallatus
Saxi Romani imperii
11. Curbus, Carolus Fredericus: De finibus exceptionis
legis Anastasianae contra regum filios
12. Green, Augustus Freder. Lygismundus, fac. jur. procur.
cellarum: Quatenus heres factum de functi im
pugnare possit? Programma, quo solemniter Doctores
saluti Caroli Augusti Sattleri indicit.
13. Hanbold, Christianus Gottlieb: De consistorio
principum juris Romani publici.
14. Hoedler, Christianus Henricus: De publicatione
bonorum et desertionem a militia.
15. Lutteroth, Isaacus Otto: De recursu a superioribus
imperii Romano-Germanici Tribunalibus ad consi
lia generis fundam. in Fr.

1789.

16. Mueller, Johann Gottfried: De jure primariorum
precurum ejusque exercitio. Spec. 2.

17. Mueller, Johann Gottfried: De jure primariorum
precurum ejusque exercitio. Spec. 1.

1789, 7.

ORDINARIVS
SENIOR CETERIQVE ASSESSORES
FACVLTATIS IVRIDICAE
LIPSIENSIS
LAVDABILITER SVPERATVM EXAMEN
VIRI GENEROSISSIMI
HERRMANNI CAROLI AB VFFELL

PVBlice TESTANTVR

IN EST
COROLLARIVM IVRIS CRIMINALIS
VICESIMVM QVINTVM.

ORDINARIUS
SENIOR CENSORUM ET ASSessorES
FACULTATIS IURIDICAE
LIBERTATIS
LITTERARUM
KINGDOM OF SAXONY
KING OF PRUSSIA
HERRMANN CAROL AD VITTEL
EX OFFICIO
INSTITUTUM
CONCILIUM IURIS CRIMINALIS
VICTORIAE QUINTAE

COROLLARIUM IVRIS CRIMINALIS
VICESIMVM QVINTVM

De violata domus dominicae securitate.

Hoc delictum, quod barbaro vocabulo *violatae burg-*
fridae vel *pacis burgenfis* appellari solet, quo nomine
et nos aliquando vti necessitate prememur, quotquot in-
terpretes attigerunt, fere omnes, eius originem nominæ
seducti, ab illis Germaniæ turbulentis temporibus dedu-
cunt, quibus spretis legibus bella ciuilia regnabant, et qui-
bus quo quisque manu fortior conspiciebatur, eo potiore
iure frui poterat, quibus nulla salus, nisi in priuatorum
armis, et vnicuique liberum erat, alterum laedere, in-
vadere, oppugnare, atque ex antiqua fede depellere,
prout luberet; verbo, vbi propter quotidianas diffidatio-
nes nullum tutamen reperiebatur, nisi in propria ac so-
ciorum defensione. Ista igitur ætate dicunt, qui arces in-
habitabant et castella, vel vasallis imponebant, vel cum
focii foedus inibant, ea communi auxilio contra quos-

cunque violatores defendendi, atque habitationis securitatem sibi comparandi. Hinc in eam rem natae conventiones, quarum quaelibet *ein Burgfriede*, atque accedente mutua successione vel communione, pactum gernerbinatus vocabatur, BEYER *delin. Iur. Germ. L. I. c. 21. EISENHARDT Institut. Iur. Germ. L. II. t. 15. CRAMER de gernerbin. §. 2. apud ESTOREM in d. Kl. Schr. St. 7. KNIPSCHILD de fideicomm. c. 5. §. 32. MODEST. PISTOR P. I. conf. 21. IOH. HERING in mantissa ad tract. de molentinis, c. 1. no. 721. seq. SELCHOW elem. I. Germ. L. IV. c. 2. sect. 1. §. 627. HERTIVS de super. territ. §. 66. BESOLDVS Thes. pract. voce Burgfriede, WEHNER observ. pract. ead. voce, it. voc. Gernerben.*

Appendebantur etiam interdum certa signa, quibus his vel illis locis peculiare tutamen vindicari significaretur, APPOLD *diss. de signo pacis, cap. 1. §. 5.* Sic itaque securitate imprimis burgorum vel castellorum per solam formidinem constituta atque declaratione palam facta, neminem, qui burgum violare tentaret, id impune facturum esse, nescimus, quomodo factum sit, ut ipsa securitas sic castello acquisita, *der Burgfriede, BOEHMER ad Carpz. pr. crim. L. I. qu. 40. obs. IV.* huius vero violatio *der burgfriedensbruch* appellaretur, etsi tunc omnis suscepta defensio non tam securitatem intra castrorum moenia, quam propugnationem aduersus externos hostes consilio haberet. Haec quomodocunque sint, tamen mansit istud nomen

vsque

vsque ad nostra tempora vsu fori praeter rationem, accommodatum crimini diuersae planae naturae saltem rarioris significatus, nempe eius, quo Principum honor et quietes atque adeo securitas non in burgis solum, sed vbi-
 cunque degunt, turbatur. Qua propter profecto errant, qui primos huius delicti natales, prout hodie describitur, in illo demum diffidationum tempora collocant, id quod inter alios BEYERVS *Delin. I. Germ. L. I. c. 21.* facit, quique, nisi haec olim tempora adfuissent nec securitatis tunc peculiaris procurandae necessitatem effecissent, hodie eius delicti nomen ex facinorum catalogo abfuturum sibi persuadent, cum tamen si solae istae diffidationes hoc crimen peperissent, sua sponte flueret, hoc ipsum stabilita pace publica euanturum fuisse, eiusque reos nunc non violatae pacis burgensis, sed fractae pacis publicae poenam luituros esse. Potius vtrumque crimen et re et origine a se inuicem admodum diuersum est, ita vt quod primo loco nominauimus, multo antiquius sit, atque ex diffidationum temporibus nihil receperit, quam solum nomen assumptum a pactis, quae pro illorum temporum conditione ad idem delictum compescendum necessaria videbantur.

De hoc igitur quaedam dicere, forte non inutile videtur. Est igitur, quod hodie *violatae burgfridae* delictum vocatur, eiusmodi, *quando quis alterum quocunque modo laz-*

dit in loco, ubi Princeps habitat. Forma ac substantia huius criminis in eo versatur, quod illa laesio simul in contemptum Principis fieri, eoque auctoritas ipsius violari creditur. BESOLDVS *l. c.* Sine dubio enim is grauius in principem peccat, atque in reuerentiam et submissionem ipsi debitam impingit, qui non veretur, quasi in eius conspectu alterum male habere. Deinde ipsa summi principis quies et securitas in periculum venit. Quomodo enim is princeps non de propria securitate timeat, qui videt, vel praesentiam suam ac reuerentiam facinorosos ab aliorum laesione haud detertere, nec domum ipsius infontibus asylum praebere posse. Ex quo patet, in delicto violatae domus dominicae semper duo concurrere delicta, vnum aduersus tertium aliquem commissum, quod qualicumque laesione fieri potest vel percutiendo vel vulnerando vel captiuum ducendo, (nam nec hoc postremum absque Principis permisso licet, ESTOR *teutsch. Rechtsgel. P. III. p. 644. in fine*) vel minas inferendo, vel iniuriis verbalibus afficiendo; alterum aduersus Principem, quod continetur contemptu summae in republica potestatis atque tacita quadam declaratione: se reuerentiam ei debitam susque deque habere, sibi que in ipsis adeo Principis aedibus omnia licere. Tenendum etiam, hoc crimen non aduersus quemcunque superiorem committi, v.g. in aedibus domini iurisdictionis, aut Landsassii cuiusdam, verum solo fundamento sanctita-

tis

tis personae publicae nititur, quae in tota prouincia omni modo ac sine restrictione superior conspicitur, i. e. qui superioritate territoriali gaudet, et maiestatem habet. Eodem modo BOCHIVS *de pace burg.* §. 11. sentit, additque, nonnisi Statibus Imperii facultatem, ista loca sanctificandi competere et quidem ex iure maiestatis, quod superioritatis territorialis nomine indigitetur.

Hoc ipsum igitur delictum distinguendum est *primo*, vt iam supra fecimus, a crimine fractae pacis publicae, quod vim maiorem, cui resisti nequit, inprimis armatam requirit, CARPZ. *pr. crim. L. I. qu. 40. no. 2. sq.* quae rarius in violata burgfrida conspicitur, *secundo* a crimine laesae maiestatis, et sic etiam ab iniuriis Principis personae illatis. Quamuis enim plerumque altera illius delicti species a perduellionis crimine distincta, etiam ad contemptum vsque extendi soleat, I. S. F. DE BOEHMER *Elem. Ipr. crim. Sect. II. c. 5. §. 72.* cum contra alii solummodo in iniuria remaneant, tamen hoc singularem principis contempti speciem continet, et proprium nomen habet, vnde merito vtrumque separamus, inprimis cum nostri principes ab eorum pessimorum imperatorum et tempore et moribus absint, quibus delatores huius criminis solum ex multuario contempti principis praetextu laesae maiestatis delictum, omni modo illis applaudentibus, amplificare studerent. Differt vero etiam *tertio* ab iniuriis atrocibus erga priua-

priuatos ex locorum conditione auctis, quoniam hic de solis principum domiciliis non de aliis locis quibus quaedam sanctitas tribui solet, v. g. de asyulis, curiis, theatris, reliquis agitur, quibus nulla maiestas inest, quaeque antiquitus praesertim ex eo aestimabantur, num in maiore minoreue conspectu hominum essent, l. 7. §. 8. *D. de iniur. et fam. lib.* Vnde vtrumque delictum sine dubio confudit, et vocabulo *Burgfriede* sensu quam maxime improprio vsus aut potius abusus est Statutorum Lubecensium compiler, quando *L. IV. t. 15, art. 2.* dicit: *Verbricht einer vor den rathe oder dem gerichte mit worten oder werken, desgleichen in der kirchen und kirchhöfen, auf dem rathhause, gerichtsbuden, in der marktzeit, weinkeller, markt, fleischschranken, wagen, auf dem stade bey der trauen, der soll nach gelegenheit der verbrechung mit mehrer strafe, dann sonst gebräuchlich, belegt werden. Denn diese oerter haben burgfrieden.* Ex eo, quod supra animaduertimus, nemo sibi persuadere poterit, hoc paulo honoratius nomen ad singula ista loca proprio sensu applicari posse, potius nullus huius statuti alius sensus esse potest, quam iniurias certis in locis factas, aliquando seuerius castigari, quae iam iuris Romani doctrina erat quoad fora, theatra ac tribunal Praetoris, §. 9. *I. de iniur. l. 9. §. 8. eod.* Quarto hoc delictum facile erit distinguere a crimine fractae pacis domesticae, quod fit violatione domus priuatae a priuato facta

facta nulla intercedente persona publica, nedum Principe. *Quinto* differt a violatione residentiae, ita vt species a genere. Nam etfi in omni crimine fractae burgfridae, quae fit in residentia, et haec violetur, tamen haec etiam saepe fit absque illa, vt fenestras percutiendo, muros transiliendo, v. STRYCK *l. c. §. 28. seq.* atque adeo, vt infra ostendemus, burgfrida interdum etiam extra residentiam, nec in omnibus residentiiis, v. g. eorum, qui superioritate territoriali destituti sunt, perpetratur; *denique* discernendum ab iniuria erga principem, quae in ipsam principis personam committitur, et cum crimine laesae maiestatis fere coincidit.

Delictum igitur, de quo dicimus, peculiare est ac per se consistens, et quemadmodum non ad sola Principum castella et burga, verum ad omnes eorum habitationes pertinet, vt infra videbimus, ita etiam e contrario ad alia loca haud applicandum venit, quibus quidem nec minus adhaeret aliqua sanctitas, vt moenia, coemeteria et sic porro, at non eiusmodi, quae a maiestate principis descendat, cum qua ista, a sola iuris vel ciuilis vel canonici fictione profecta, cum vera principis comparari nequit.

Vt igitur vela contrahamus, nobis sic videtur; abitationibus Principum, qui superioritate territoriali gaudent, hoc annexum esse priuilegium, vt si quis in iis al-

terum laedat, simul ipsum Principem laedere videatur, atque exinde peculiare nasci delictum, quod singulari quoque nomine ac poena dignum sit. De hoc crimine nulla quidem facile inuenitur propria cuiusdam legis sanctio, nec per superiora ortum traxit ex diffidationibus medii aevi germaniae, neque ex iniuriarum per loca aggravandarum doctrina deriuandum, verum ex sola Principum ipsorum maiestate, ac sanctitate communi Germaniae usu, naturam ac originem ducit. Nobiscum consentit NIC. MYLERS AB JEHRENBACH *de princip. et stat. imp. P. II. c. 52. §. 5.* ubi dicit: *Hoc securitatis privilegio gaudent palatia Principum et Statuum Imperii sua natura ac per se. Vbi enim princeps degit, ibi securitas existit, modo princeps ibidem resideat, ac curiam celebret vel teneat, nec non APPOLDVS de signo pacis c. 3. §. 4.* Hoc, inquiens, *inviolabilitatis privilegio gaudent palatia Principum et Statuum Imperii, sua natura ac per se siue quid pro signo pacis adscriptum fuerit, siue non; item STRYCKIUS d. l. §. 27.* Inest sua natura omnibus Principum ac Statuum Imperii residentis haec securitas, cf. FRITSCH *l. c. §. 4.* quod etiam confirmat KNIPSCHILD *de ciuit. Imp. L. II. c. 28.* IOH. qui, *Vbi Princeps, ait, ibi securitas existit.* Pari modo I. F. S. DE BOEHMER *ad Carpz. pr. crim. P. I. qu. 40. obs. 4.* dicit: *Sanctitas palatiorum non aliunde arcessenda, quam a sanctitate et reuerentia ipsorum principum.* Notandum enim, non ipsam solum Principis personam sanctitate pollere, et in-

viola-

bilem esse, sed maiestas Principis amplior etiam est, et eiusdem sanctitatis facit participia omnia, quae eum circumstant, atque ad eum pertinent; ita, ut Principis sanctitas quasi communicetur cum omnibus, quae principis sunt.

Sic sancti putantur atque inuiolabiles ministri ac consiliarii principum, imprimis quando sunt ab horum latere, *l. 5. pr. C. ad L. Iul. maest. l. 8. C. de dignitat.* HIERONYM. GIGAS *de crim. laesae maest. qu. 14.* I. SAM. STRYCK *diff. de sanctit. resident. c. 2. n. 26. sq.* HENR. BOCER *de crim. laes. maest. c. 2. no. 14.* ac minime violandi, siue laedantur intuitu principis siue tanquam priuati, *CARPZ. pr. crim. p. 1. qu. 41. n. 57.* Sic olim ipsis Imperatorum vestibus atque ornamentis aliqua sanctitas inesse credebatur, vnde LEO *l. vn. C. nulli licere in frenis dicit: summa feueritate sancimus, ut, quod in cultu ornatuque nostro sacrum et adoptabile, id facere temeritas priuata non audeat, add. STRYCK. l. c. §. 86 64.*

Ex hac Principis sanctitate cum rebus ad eum pertinentibus communicanda praeprius magno studio atque argumentis sat probabilibus laudatus STRYCKIUS *l. c. §. 89. sq.* sanctitatem saltim residentiarum principis ostendit; quibus adhuc addi posset, ipsos Imperatores aedes vel palatia sua pro sanctis et commercio publico exemptis habuisse, ut patet ex lege vnica *C. de palatiis et domibus dominicis* vbi Comiti rerum priuatarum sic rescribunt: *Consecratas nobis aedes, id est, inlyta palatia ab omni priuatorum usu et com-*

muni habitattone excipimus; quam legem integro commentario illustravit AHASVERVS FRITSCHIVS, nec non ex lege 17. C. de operib. publ. qua haec conspiciuntur: *In palatio hi tantum locum habeant habitandi, quos legitimus maiestatis nostrae usus et reipublicae disciplina delegit, vnde etiam sacra et sacratissima vocabant, l. 14. C. de off. rect. prov.* Hanc igitur aedium dominicarum sanctitatem ab ipsorum Principum sanctitate deriuata pro primo fundamento tenendae pacis burgensis agnoscimus, quamuis non pro solo nec pro sufficiente. Paulo fragilius videtur esse alterum, a laudato AHASVERO FRITSCHIO super notissima illa Constitutione Friderici 2. Feud. 56. aedificatum, qua palatia inter regalia connumerantur. Quod enim Imperator *palatia in ciuitatibus consuetis*, (pro quo forte reponendum *consueti*, quia Imperatores consueuerant, in ciuitatibus prouinciarum palatia habere, l. 14. C. de off. rect. prov.) inter regalia numerat, id nihil aliud significare videtur, quam confirmationem et ampliacionem dictae consuetudinis atque ius, in vna qualibet ciuitate palatiam, et vt hodie vocatur, residentiam vel separatum a reliquis domicilium habere, non autem, quae est sententia MONTANI *de regalib. p. 188.* et HORNII *lpr. feud. in add. p. 52.* potestatem castella extruendi, multo minus, ea sancta et inuiolabilia reddendi, nec etiam, quae est opinio STRYCKII *l. c. cap. 8.* facultatem, praetoria vel curias habendi.

At

At non opus habemus, eiusmodi causis incertis ac labantibus ad fontem et originem securitatis, de qua dicimus inueniendam vti. Ipsa maiestas vt iam tetigimus vnus cuiusque Principis, superioritate territoriali gaudentis, sufficit, quò iure qui praeditus apparet, ei etiam priuilegium competere videtur postulandi, vt quae ipsi inest et adhaeret, maiestas omnimodo colatur atque adeo non solum ipsimet suam quoad personam, sed etiam omnia quae eos circumdant, et nominatim domus eius inuiolabilis sit. Hic est, vt nobis videtur vnicus et purissimus fons, ex quo communi Germaniae vsu recepta doctrina fluxit, illum delinquere, cui non is inuiolabilis videatur, qui se sub Principis tutamen in primis domesticum recipit.

Haec est vna ex tribus illis partibus, quibus summam maiestatem ac superioritatem territorialem constare, v. cl. IAC. FR. DOEHLER in libello *von den majestätsrechten*, 1. Hauptst. §. 12. his verbis dicit: *die oberste gewalt oder majestät ist heilig und unverletzlich, solcher gestalt, daß unter der allerschwehresten strafe keinen einzigen unterthanen erlaubt ist, solche zu beleidigen.* Haec autem prohibita maiestatis violatio, vt iam supra vidimus non ad ipsam principis personam restricta est, sed latius vagatur, ac omnis generis violationem, quid? quod etiam defectum debiti cultus ac venerationis continet, quae erga Principem semper in contemptum abit,

Quid igitur aequius ac iustius, quam quod sub hac sanctionia etiam secuta et ab omni turbatione vacua Principis habitatio, quae priuatis quoque aedium possessoribus competit, *l. 18. D. de in ius voc.* comprehendenda putatur; utque praeterea ii, qui cum τὸ κούριον in republica habente, una in domo versantur, eius auctoritatis ac securitatis participes fiant.

His ita constitutis, aliquot quaestionibus circa hoc crimen, absque ordine sparsis respondere conabimur; nec non de poena criminis quaedam addamus.

Et primo quidem de eo quaeritur, num ius de quo dicimus solis tantummodo Principis palatio, et perpetuo destinata habitationi, quam residentiam dicunt, an vero omni loco, ubicunque degat, sit tribuendum? De solo burgo intelligit BOCHIVS *de pace burgorum* §. 7. quod ex ipsa definitione apparet, qua ipsi hoc ius dicitur esse eiusmodi, quo securitas seu immunitas ab omni hominum iniuria ac scelere, publicae tranquillitatis ergo, competat iis, qui in burgis seu palatiis Principum existant, sub poenae sanctione; STRYCKIVS autem *l. c. cap. 3. §. 27. sq.* omnes residentias comprehendit, quarum plures sunt, quam burga, cui addendum, siue Princeps praesens sit, siue absens, modo comitatum reliquerit, qui eius quasi personam repraesentat, atque animum de redeundo nondum depositum. Nam idem manet contemptus absentis principis, manet violatio aucto-

auctoritatis et sanctitatis eius, ergo manet idem crimen. Vnde sequitur, si Princeps ex residentia peregrinetur, aut aestatis tempore alius loci amoenitate vtatur, suo tempore rediturus, interea laesionem alteri ab altero factam in palatio, crimen violatae domus dominicae esse; quia, vt Franco-Galli dicunt, *le roi est toujours a la cour*. Aliud tamen nobis videtur quoad locum, quem princeps reliquit, ne comitatu quidem relicto, nam in ea specie iste locus fuit quidem olim sed nunc non amplius est residentia, vel habitatio principis.

Inde triplex quaestio decidi poterit, *altera*, quid iudicandum sit de burgis aut residentis, quas hinc inde in terra sua habet princeps, forte olim a parentibus vel prioribus territorii dominis possessas, nunc autem, sede aliorum translata, vacuas, *altera*, quid videatur de iis domibus, in quibus princeps interdum amoenitatis sanitatisque nec non venationis exercendae causa commorari solet, *lust- und jagdschlösser, lust- oder jagdhäuser, denique*, quid dicendum de eo, quando principes in priuatorum domibus habitant? quod fieri potest aut tempore nundinarum, aut in peregrinatione, aut forte in bello.

Quoad *primam* quaestionem videtur negando respondendum siue burgum adhuc priorem qualitatem retineat, seruatam fortassis ad similem aliquando residentiae usum, siue ad usum priuatos et fisci commoda conuersum; nam vtrinque vel omnino vel interim desit esse residentia.

dupli

Quod

Quod autem ad *alteram* quaestionem attinet, dubium esse non putamus, principem domus proprias sibi, et in singulis vrbibus residentiam habere posse, quarum alteram cum altera vicissim mutet, ac vna post aliam, mox longiore mox breuiore tempore vtatur, vnde FRITSCH *l. c. cap. 2. n. 5.* palatia principum per aedes vel perpetuae vel temporariae habitationis causa comparatas describit. Hinc igitur consequitur, singulis istis locis nostrum priuilegium non esse denegandum, consentiente eodem FRITSCHO *d. l. c. 2. 2. no. 127. sq.* nec non FRID. CAR. DE MOSEER *in teutsch. Hofrechte, L. XII. c. 1. §. 2.*

Denique quoad *tertiam* quaestionem iterum distinguendum putamus cum BOCHIO *l. c. §. 20.* inter praesentiam atque absentiam Principis. Scilicet cum eum maiestas, eoque ipso laudatum ius semper comitetur, eique, vti allegatus APPOLDVS *de signo pacis c. 3. §. 2.* (quae dissertatio cum BOCHIANA inter Estoris *kleinen Schriften* reperitur), dicit: *summa securitas, ubicunque degat, debeatur eiusque praesentia omnibus in locis sacrosancta et inuiolabilis habeatur*, cum igitur dicta maiestas eius personae et loco ubicunque versatur, cohaereat, facile colligitur, eo praesente nullam nec in domo priuata cuiuscunque hominis laesionem absque crimine, de quo agimus, vlllo modo fieri posse. Postquam vero finitis nundinis, vel ex alia causa domum priuatam, in qua temporaneum domicilium collocauerit, reliquit,

liquit, cum eo ipso etiam abest ius burgfridae, licet forsitan aedes ita conduxerit, vt quocunq; alio tempore redeunti denuo pateant, nec interea aliquis iis vtatur, STRYCK *d. l. no. 136.*

Haec omnia, quae diximus, solummodo locum habent in ipso Principe, qui est Status Imperii, regente, non autem in eorum viduis, liberis atque agnatis. Nam etsi iis sanctitas ab ipso principe cum illis communicata denegari nequeat, tamen, cum ipsis τὸ κύριον in republica ac superioritas, territorialis desit, non videtur in eorum residentibus aliquod fractae burgfridae crimen existere, quamuis, poenam ibi alios iniuriantium pro modo causae aliquantum exacerbari posse, nulla supersit dubitatio. Idem dicendum, si Princeps, etsi superioritate territoriali per se praeditus, in aliena prouincia domicilium habeat. Ibi enim, nec quando vnus ex alieni principis subditis alterum laedat, nec, si eius ipsius subditus faciat, pro fractae burgfridae delicto reputandum erit; quamuis posteriori casu poenam laedentis acuendam esse, STRYCKIUS *l. c. no. 35. sq.* existimet. Quae tamen non applicanda sunt ad legatos, quorum priuilegia aliunde deducenda.

Sunt, qui hoc nostrum priuilegium etiam vltra burgum extendunt per confinia eius, quod in primis facit CHASSANAEVUS *in catal. glor. mund. P. V. conf. 24. no. 125.* et NOVARIUS ad Riccii *decif. curiae Neapol. decif. 250.* quos

secutus est I. HERING *de iure burgorum no. 725.* nec non AP-
 POLDVS *d. l. cap. 4. §. 7.* Huic sententiae occasionem forte
 dedit hoc, quod periculosis mediae aetatis temporibus
 possessores burgorum certa circumiacentia spatia, ad aedi-
 ficandas in iis aedes, eo consilio vasallis sub titulo *Burg-*
lehn STRVV. *S. I. F. c. 4. §. 16.* in feudum dabant, ut ipsa
 castella defenderent, MOSERVS *l. c. §. 1.* vnde quoad ipsam
 defensionem cum castellis quasi nexae ac vno tutamine
 comprehensae videbantur; id, quod de quibusdam domi-
 bus, Dresdae residentiae Electorali adiacentibus idem MO-
 SERVS *l. c. ex WECKIO* narrat. At vero, cum non solum
 supra viderimus, fundamentum burgfridae non esse in il-
 lis bellicosis temporibus quaerendum, sed etiam possesso-
 res eorum immobilium hodie sint priuati, isto, de quo
 agimus, iure eminenti destituti, nos forte non peccabimus
 si burgfridam ipsis domicilii dominici muribus ac porta in-
 cludi credamus, consentiente BOCHIO *l. c. §. 16.* cum aliis
 ab eo adductis, ita tamen ut pertinentiae, v. g. culina,
 stabulum, cella vel aliae aediculae ad victum principis pa-
 randum aptatae, *Oeconomiegebäude*, quamuis extra palatii
 muros positae, nec non horti, quoniam sine dubio sin-
 gulae partes habitationis sunt, non exclusae censeantur,
 MOSER *l. c. §. 2.* ESTOR *teutsch. R. Gelahrh. T. III. Lib. II.*
cap. 1. §. 1047.

Porro

Porro quaesitum, an laudatum privilegium id se-
cum ferat, ut nemini in domicilium Principum armato
intrare liceat? Etenim cum in Constitutione Friderici de
pace tenenda eiusque violatoribus *II. F. cap. 27. §. 5. ver-
bis finalibus* milites adeo prohibeantur ad palatium Comitis
arma ferre, nisi rogati, exinde quidam concludunt, nec
ad Principum palatia ullum armatum peruenire posse. At
vero, primum ista constitutio, in qua nihil de pace bur-
genfi, huc plane applicari nequit, deinde ratio, ob quam
ista interdictio pro istis temporibus pacis publicae tenen-
dae causa necessaria erat, hodie ob legem notissimam pacis
publicae causa latam aperte cessat; denique crimen vio-
latae pacis burgenfis consistit non in armis intra Principis
habitationem gerendis verum in laesione aliorum siue per
arma siue absque illis; ut siueamus in plerisque aulis vel
expresso vel tacito consensu Principis permissum esse, ut
quibus alias armorum usus vel officii vel honoris causa est,
ipsis ea in palatio quoque gestare liceat; cf. *APPOLD l. c.
§. 6. et STRYCK d. l. c. 3. §. 60.*

Haec res nos ducit ad aliam quaestionem duplicem,
vtramque varie agitatam, nempe, primo vtrum vel so-
lummodo gladius strictus erga alterum, vel solae leuata
manu minae, non secuta nec vulnerando nec pulsando
laesione, deinde num sola prouocatio ad certamen singu-
lare, hoc postea intermisso, crimen violatae huius gene-

ris securitatis efficiat? Ad vtramque interpretes affirmando respondere solent, nempe laudatus MYLERVS l. c. §. 9. BOCHIVS l. c. §. 29 et 30. FRITSCHIVS d. l. cap. 12. n. 4. sq. STRYCKIVS d. l. §. 33. sq. VITRIARIVS *Inst. iur. publ. L. III. t. 17. §. 76.* BESOLDVS *thes. pract. contin. voc. Burgfriede* MOSER d. l. MYLERVS d. l. §. 6. APPOLDVS l. c. cap. 4. §. 2. et 8. qui posterior tamen §. 7. confinia excipit. Est vero haec affirmatiua sententiā omnino probanda, cum natura criminis non magnitudine laesionis sed ipsa laesione, quae vt supra vidimus etiam iniuriis verbalibus fieri potest, atque praesumpto principis contemtu, denegataque palatio securitate comprehendatur, qua is etiam caret, qui ab altero vel armato vel inermi minis petitur; id quod etiam Ordini nostro placuit in sententia mox afferenda. De qua re eo minor dubitatio reliqua esse poterit, cum in omni alio loco, *si quis pulsatus quidem non est, verum manus aduersus eum leuatae et saepe territus est, eum, qui quasi percussurus, non tamen percussit, utili iniuriarum actione teneatur*, vt ait VLPIANVS l. 15. D. de iniur. Simili ratione Legislator Saxo in Mandato d. 12. Iul. 1712. aduersus certamina singularia propriamque vindictam edicto, §. 6. ad hoc delictum et id refert, si quis aut gladium in alterum fringat, aut subleuata manu alioque modo ipsi minetur. Denique ad poenas veniamus huic crimini constitutas. Etsi autem iam supra annotauimus, nullam certam iure

iure communi praeceptisue legibusue Imperii definitam esse, nisi fortassis in quarundam prouinciarum legibus singularibus, tamen fere omnes interpretes, quando in genere de ea re loquuntur, in eo consentiunt, vt quidem capitali coerceri possit, at manus amputatione plerumque puniri soleat. Haec est sententia auctorum saepius allegatorum STRYCKII, FRITSCHII, VITRIARII, BOCHII, MYLERI et HERINGII *ll. cc.* ac praeter hos *ill. KOCHII Inst. I. crim. sect. 2. §. 610.* quorum plerique capitalem poenam inde deducunt, quia ex *VLPiani* sententia *l. 9. §. 3. D. de ver. diu.* etiam ii capite plecti possent, qui in loco quocunque sancto aliquid committant; quae tamen lex Romana quam perperam hic applicari possit, ex supra dictis apparet. Quod autem in hoc crimine puniendo potissimum manus amputationis ratio habita est, id inde nobis ortum traxisse videtur, quod vti *C. L. CRELLIUS diff. de iure manuum §. 47.* ostendit, media aetate, ante pacem publicam promulgatam multi ad diffidationes pro parte sopiendas, atque ad pacem et securitatem saltem in tempus comparandam ita dictas treugas inter se constituerent, in quarum violationem, et contra eas offensionem plerumque manus amputatio sancita est, inprimis a Friderico II. et legibus Longobardorum. Pari modo Imperator Fridericus ei manum amputandam censuit, *qui contra pacis edictum alium vulneraverit, II. F. 27.* Hinc igitur sine dubio factum est, vt

quando olim principes burgis ac palatiis suis, signa burgifridae affigerent, (quamvis hoc, vt supra vidimus, praeter necessitatem susciperetur, *VITRIAR. d. l. §. 76.* nec opus erat *APPOLDO d. l. c. 2. §. 3. 6. 7.* vt hoc ipsum affigendi ius ex potestate suprema territorii deduceret), solerent in tabulis amputationem manus pingere, *MOSER l. c.* quo significaretur, sic coercendum esse eum, qui hanc securitatem sit violaturus, *APPOLD l. c. cap. 1. §. 5.* Non autem dubium est, burgorum possessoribus licuisse, hanc poenam sancire, quoniam, vt vidimus, superioritate territoriali, adeoque et legum ferendarum potestate gaudebant. Neque vllus forte erit, qui hanc poenam nimis acerbam putet, si cogitet, fuisse, referente saepe laudato *APPOLDO l. c. cap. 4. §. 13.* nonnunquam aliquos Principes, qui vel adeo arborum vel ferarum, sibi ad delectationem inseruientium laesionem eadem manus amputatione prohibendam censerent, quale exemplum et nunc Merseburgi ratione phasianorum conspicitur. Hinc igitur euenit, vt hodie manus amputatio pro communi huius criminis poena habeatur, in quam rem olim iudicatum esse, a Scabinis Lipsiensibus reperimus apud *CARPZOVIVM pr. crim. P. I. qu. 40. no. 33.* Quo vero ritu imprimis in Curia Anglicana eiusmodi manus amputatio fieri soleat, omnibus fere palatii ministris solenniter operam nauantibus, late profequitur *DOEPLERVS theatr. poen. c. 1. no. CXXXI.* Quod ad vltimum supplicium

ciū attinet; etsi non dubitamus, et eo interdum iudictos violatores animaduerti posse, si ex facti conditione adeo per magnos principis contemptus concussa eius ipsius securitas ac quies eluceat, vt in crimen maiestatis degeneret, qualia exempla occurrunt apud APPOLODVM *l. r. rap. 4. §. 4.* tamen, poenam capitalem inter ipsas laesae burgfridae poenas hodie numerare, vix a nobis impetrare possumus, in quo consentientem habemus BOCHIVM *l. f. §. 22.* cf. STRYCK *l. c. n. 10.*

Quod autem supra dicebamus, in quibusdam provinciis singulares aliquas leges inueniri, quibus amputandae manus poena in hoc delictum discrete constituta sit, id ad duo tantum exempla restringendum est, vnum ex Statutis Scotiae, quibus praecipitur, vt qui in curia regia cultellum aduersus alterum traxerit, eius per mediam manum illum fodiendum esse, si sanguinem extraxerit, eam ipsam abscindi debere, STRYCK *l. c. n. 18.* alterum in lege Electorali Saxonica, a. 1712. aduersus certamina singularia atque propriam vindictam lata §. 9. verbis: *Wenn der burgfriede gebrochen und violiret, hierüber noch die rechte hand abgehauen werden; vbi notandum, quod quamvis ibi legislator sequentia loca: Unsrer residenzhäuser alhier und sonst, die von unsrer vettern Lbd. bewohnte schlösser, oder wo wirkliche hoflager gehalten werden, ingleichen die kansleyen und andre häuser, wo unsre und unsrer vettern Lbd. rathscollgia ihre*
sessio-

sessiones haben und übrige ordentliche expeditiones tractiret werden, nicht weniger die kirchen, deren universitäten auditoria, amts-land- und rathhäuser, auch andre gerichtsstellen inter priuilegiata numeret, in quibus si quis alterum iniuriis realibus afficiat, aliquanto acerbius puniretur, tamen exinde non sequi, per offensiones in his singulis locis factas, crimen fractae burgfridae committi; quippe cui verbis mox frequentibus vt vidimus peculiaris poena definitur.

At haec quomodocunque sint, in hac lenitate temporum nostrorum, quibus inprimis in puniendis reis ab omni corporum mutilatione abstinere solemus, PVITTMANN *elem. I. Cr. L. I. c. 2. §. 71.* QVISTORP *Peinl. R. sect. 3. §. 77. not. d.* STRVBEN *rechtl. Bed. P. IV. n. 78.* vix credibile est, manus amputationem decretum iri, potius, quemadmodum in genere huius criminis poena arbitraria esse dicitur, STRYCK *l. c. n. 12.* QVISTORP *Peinl. R. sect. V. §. 190.* ita vt etiam aliquando vsque ad pecuniariam descendendi possit, HERING *l. c. no. 723.* atque interdum apud CARPZOVIUM *l. c. no. 35.* relegatio temporaria secuta fuerit, ita hodierno tempore haud dubitamus, dicasteria casu eueniente pro re nata et vel magnitudine vel paruitate criminis aut multam aut carcerem, aut forte etiam ergastulum dictatura esse. Ita nuper admodum Ordo noster trium mensium carcere eum coercuit, qui in burgo Principis nostri

nostri aduersus alterum gladium quasi minans frinxerat, et si haud euaginauerat, vti ex sequenti sententia patet.

Daß I. M. H. wegen des gerügten degenzuckens mit 3. monatlichen gefängnisse zu belegen, sowohl zu abstattung der aufgelaufenen unko-
sten anzuhalten, v. r. w. additis rationibus: O. w. das I. F. I. beyge-
messene in der churfürstl. residenz gegen I. M. H. erfolgte degenzucken
für eine art eines burgfriedensbruchs nicht unbillig zu halten, worauf
in dem untern 2. iul. 1712. ins land ergangenen duellmandate §. 9.
die abhawung der hand, so wie in dem 6ten §. nurgedachten gesetztes
schon allein auf das degenzucken einjähriges gefängniß gesetzt
ist. — — D. a. u. d. — — — im übrigen, wenn schon all-
hier der burgfriede allerdings verletzt worden, gleichwohl dasselbe
nicht auf eine grobe und eclatante weise geschehen, vielmehr es blos
und allein bey dem degenzucken geblieben, selbiger auch nicht ein-
mal heraus gezogen worden, weniger einige namentliche bedro-
hungen, H. damit zu verletzen, gefallen, sondern I. absicht nur allein
aus der that selbst und aus denen worten: wenn er nicht gehet, zu-
schließen, inzwischen das unternehmen gleichwohl dergestalt be-
schaffen, daß es eine empfindliche ahndung verdient; womit er
um so mehr zu belegen, jeneniger derselbe wegen des wider ihm sich
hervorthuenden starken verdachts zu einem reinigungseyde zu lassen,
allermaaßen der fol. 16. seq. und 56. seq. abgehörte und noch da-
zu von I. zu seiner eigenen defension mit angegebener zeuge, daß
selbi-

D

selbiger unter denen zu H. gesprochenen worten: wenn er nicht gehet! nach den degen gegriffen, und solchen in etwas und fast 2. hände breit vogerücket habe, vermittelst eydes wiederholt versichert; nicht zu gedenken, daß I. selbst, wasmasen er an den degen gegriffen, nicht in abrede stellen kann.

Qua occasione etiam de hoc vltimo loco adhuc interrogari possit, vtrum, si aliquod flagitium alius plane generis et grauiore simul poena sancitum, vt incendium, veneficium aut certamen singulare, item furtum, adulterium, et sic porro in palatio principis committatur, num etiam istorum delictorum poena ex loco palatii aggrauanda sit? id quod putant STRYCKIUS *l. c. cap. 4. no. 24.* BERLICHIVS *P. V. concl. 43. no. 49.* et IVL. CLARVS *L. V. sent. §. furtum, no. 8.* et recte quidem ex nostra sententia, ne scilicet laesa infimul Principis auctoritas et reuerentia impunita maneat, in quam STRYCKIUS *d. l. §. 27.* duo Electoris Brandenburgici seuera edicta, APPOLDVS VERO *l. c. cap. I. §. 9.* duo exempla refert, vbi bis furtum haud magnum in residentia principis perpetratum, vltimo supplicio punitum reperitur.

Relinquamus hunc locum, vt satisfacere possimus expectationi Viri Generosissimi HERRMANNI CAROLI DE VFFEL quemad-

quemadmodum is nostrae satisfecit. Enarremus eius vitam, hucusque laudabiliter peractam, aut potius permittamus, ut ipse eam enarret, in primis cum inde simul haud parua laus pietatis et gratitudinis eluceat. Ita autem dicit:

Natus sum d. 24. M. Martii 1768. Zizae Saxonum, patre CAROLO AVGVSTO, qui tunc temporis munere Praefidis Curiae Prouincialis, quae ibidem floret, fungebatur, et matre ex gente DE HOPFGARTEN orta, quae adhuc inter splendidissimas et celeberrimas familias Saxoniae numeratur. Patris exemplum, qui non solum ob praecipuam industriam ac solertiam, quam iam finito cursu suo Academico Ienensi ex Dissertatione de Successione mobiliari personarum illustrium, quam ibi sine Praefide defendit, satis et aperte demonstrauerat, sed ante omnia ob singulariorem eius probitatem et virtutem, quam magis enucleare modestia me prohibet, Patris Patriae praecipuam gratiam sibi acquisiuit, me a teneris vnguiculis et per totam adhuc vitam edocuit, quae ad virum bonum et probum pertineant. In Schola deinde Electorali Portensi speciali Clarissimi HILDEBRANDI curae demandatus, cuius memoriam, si vnquam deponere vellem, certo maxime ingratus essem, nam tot tantaque sunt eius de me merita, ut numero determinari nullo modo possint, et Rectore

GEISLERO, V. C., qui huic scholae non paruum addidit splen-
 dorem, per biennium fere tanquam alumnus extraneus occasione
 habui hoc patriae praeclaro beneficio frui. Postea in Academia
 Ienenſi Rectore Grunero, V. P. I. anno 1785. in numerum ci-
 uium receptus per biennium uſus ſum praelectionibus REICHARD-
 TI, SCHMIDTI, EICHMANNI et EMMINGHAUſII de iure ciuili
 Romano, SCHNAUBERTI de iure feudali, Canonico, et priuato
 principum, VLRIChII de philoſophicis, HEINRICHII de hiſto-
 ria imperii, et notitia ſtatuum, et MÜLLERI de arte diplomatica
 et Heraldica. Ante omnia autem ex amicabili conſuetudine, qua
 Viri Clariffimi EICHMANNVS, HEINRICHIVS, et MÜLLERVS
 me adornarunt, tam maximam voluptatem, quam ſummum
 uſum cepi, ita, ut eorum memoriam nec temporis diuturnitas,
 nec ullum fatum ex mente mea delere poterit. Denique anno 1787.
 Summe Reuerendus Bauerus me numero ciuium academiae Li-
 pſienſis adſcripſit, ubi valde delectatus ſum praelectionibus KIN-
 DII et SCHOTTII de iure Saxonico, criminali, et modo proce-
 dendi, SAMMETII de iure Germanico, BIENERI de iure Ro-
 no, et SIEGMANNI de iure publico. Nec defuerunt in addiſcen-
 da praxi Viri Perilluſtris, et excellentiffimus, quum occasio data
 eſſet ex fontibus Viri Generoſiffimi DE WINCKLER ac EINERTI
 haurire, quot quantaque ſint horum Virorum merita de addiſcen-
 da

da arte relatoria nemo, qui paullulum solum in iurisprudencia profecit, ignorabit; et, si verbis ea, quae animo sentio, exprimere possem, ex parte minime, ea, quae iis debeo, hic exsoluerem. Nam eorum operae per totam reliquam vitam omnia debeo, quum ars relatoria aditum ad praecipua munera et summos honores aperire solet; et nihil maxime vereor, quam quod semper occasio deerit, iis, vti vellem ac deberem, animum gratum et deditum demonstrandi.

Hunc itaque Virum Generosissimum HERRMANNVM CAROLVM DE VEEEL supra commemorauimus nostrae expectationi satisfecisse. Scilicet cum nuper ab Ordine nostro peteret, vt sub finem studiorum academicorum ad Examen Solenne Nobilium admitteretur, quo solemus, instituta cum generosissimis commilitoribus diligenti percontatione, quid profecerint in academia, inuestigare, expectabamus ab eo responsonem ad quaestiones ipsi propositas celerem, adaequatam, et eruditam, in quibus singulis Noster nostrae expectationi abunde satisfecit, ita, vt cum cognosceremus, eum diligenti praeceptoribus ac litteris nauata opera, ex omni iurisprudencia copiam sibi comparasse, ipsum communi suffragio: *omnino ac prae ceteris dignum ad capeffenda in republica munera videri: exornare non dubitarem.*

Gratu-

177

Handwritten text, likely a title or preface, mostly illegible due to fading.

LEIPZIG

IN DER BUCHHANDLUNG VON ...

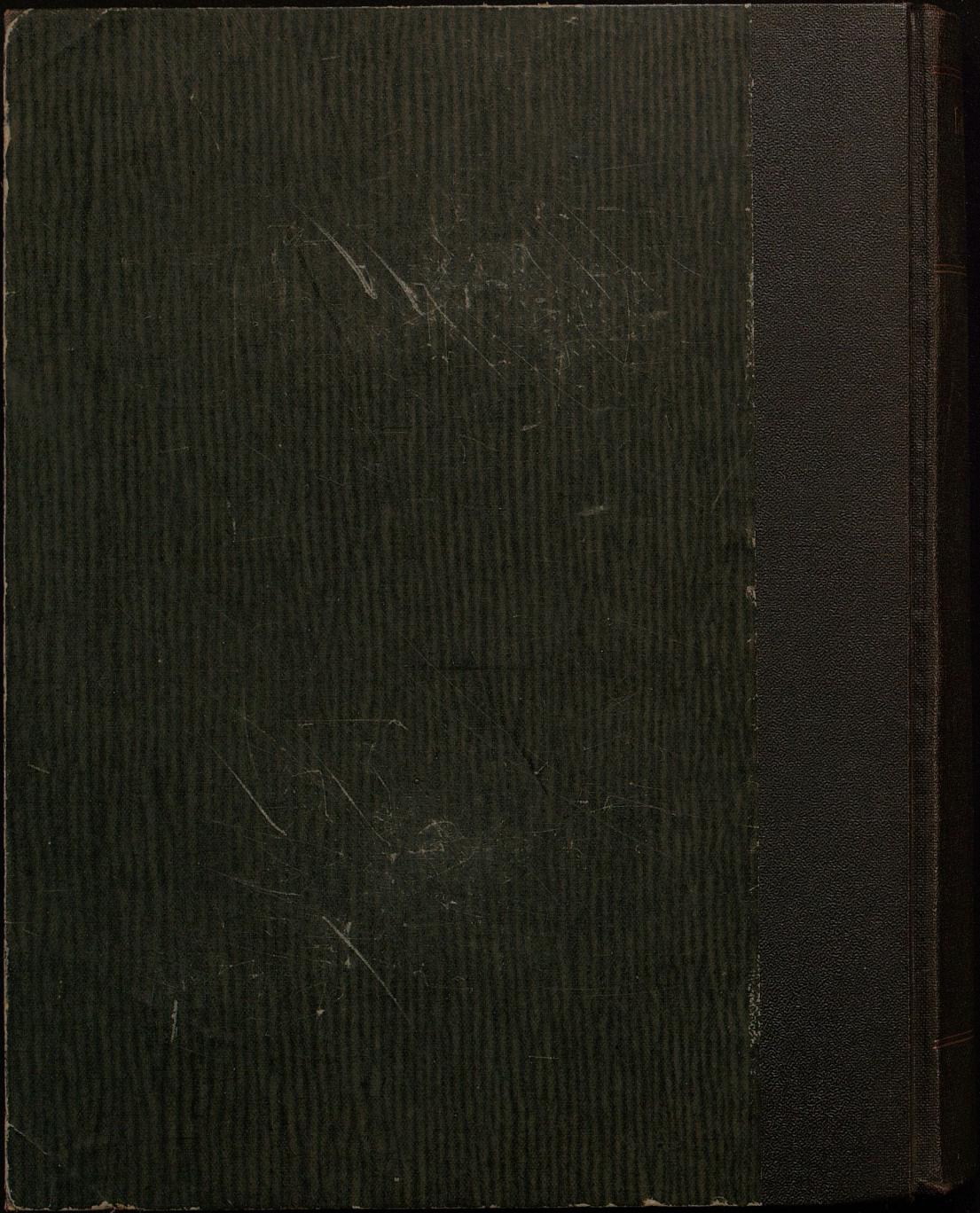

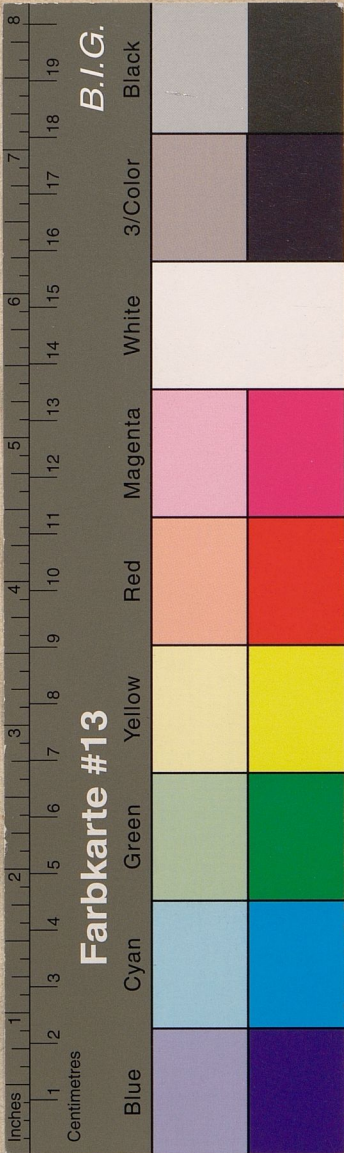
VD 18

ULB Halle
005 475 171

3

1789, 7.

ORDINARIUS
SENIOR CETERIQUE ASSESSORES
FACULTATIS IURIDICAE
LIPSIENSIS

LAUDABILITER SUPERATUM EXAMEN

VIRI GENEROSISSIMI

HERRMANNI CAROLI AB VFFELL

PUBLICICE TESTANTUR

IN EST
COROLLARIUM IURIS CRIMINALIS
VICESIMUM QUINTUM.

